

Broj: 03-02-899/2023
Sarajevo, 18.03.2026. godine

**PARLAMENT FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- Zastupnički dom -

**- Dom naroda -
gosp. Tomislav Martinović, predsjedatelj**

Poštovani,

Sukladno članku IV.B.3.7.c) (III) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, a u vezi sa čl. 178. i 179. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 69/07, 2/08, 26/20 i 13/24) i čl. 171. i 172. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/03, 21/09, 24/20 i 60/24), radi razmatranja i usvajanja, dostavljam Vam **PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VANPARNIČNOM POSTUPKU**, koji je utvrdila Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 68. sjednici, održanoj 18.03.2026. godine.

Prijedlog zakona se dostavlja na službenim jezicima i pismima Federacije Bosne i Hercegovine u printanoj i elektronskoj formi (CD).

S poštovanjem,

Privitak:

- Prijedlog zakona na hrvatskom jeziku (CD)
- Tekst odredbi Zakona koje se mijenjaju i dopunjuju
- Izjava o usklađenosti
- Obrazac broj 1a
- Obrazac broj 2
- Obrazac IFP-NE
- Akt Odjela za izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava Vijeća Evrope (na engleskom jeziku i neslužbeni prijevod na jedan od službenih jezika Bosne i Hercegovine)
- Zakon o vanparničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 02/98, 11/21, 39/04 i 73/05)

**Co: Federalno ministarstvo pravde
gosp. Vedran Škobić, ministar**

Co: pred - d

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

**ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VANPARNIČNOM POSTUPKU**

Sarajevo, ožujak 2026. godine

ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VANPARNIČNOM POSTUPKU

Članak 1.

U Zakonu o vanparničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 02/98, 39/04, 73/05 i 11/21), u članku 4. iza stavka (3) dodaje se novi stavak (4) koji glasi:

„(4) U vanparničnom postupku sud može postaviti privremenog zastupnika svakom sudioniku u postupku kad za to postoje uvjeti predviđeni odredbama članka 296. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15).“.

Članak 2.

Iza članka 28. naziv odjeljka: „1. Oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti“ mijenja se i glasi: „1. Ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti“.

Članak 3.

Članak 29. mijenja se i glasi:

„Članak 29.

- (1) U postupku za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti sud utvrđuje da li su se stekli zakonski uvjeti za ograničenje poslovne sposobnosti punoljetne osobe, odlučuje o mjeri ograničenja poslovne sposobnosti i određuje vrijeme trajanja izrečene mjere, utvrđuje razloge za njeno daljnje trajanje i odlučuje o mjeri vraćanja poslovne sposobnosti, kada prestanu razlozi zbog kojih je poslovna sposobnost ograničena.
- (2) Sud će ograničiti poslovnu sposobnost punoljetnoj osobi koja se zbog psihofizičkog stanja nije sposobna sama brinuti o svojim pravima, interesima i potrebama ili koja neposredno ugrožava svoja prava i interese ili prava i interese drugih.
- (3) Poslovna sposobnost će se ograničiti samo kada se, nakon provedenog postupka, utvrdi da se drugim manje ograničavajućim mjerama i sredstvima ne može ili se nije uspješno mogla osigurati zaštita osobe iz stavka (2) ovog članka.
- (4) Postupak za ograničenje, kao i postupak za vraćanje poslovne sposobnosti žuran je i mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema prijedloga za ograničenje ili vraćanje poslovne sposobnosti.“.

Članak 4.

Članak 30. mijenja se i glasi:

„Članak 30.

- (1) Postupak za ograničenje poslovne sposobnosti pred sudom može pokrenuti sud po službenoj dužnosti ili po prijedlogu organa starateljstva, tužiteljstva, bračnog ili izvanbračnog partnera osobe prema kojoj će se voditi postupak,

njenih krvnih srodnika u ravnoj liniji, a u pobočnoj liniji do drugog stupnja, te usvojitelja ili usvojenika ove osobe.

- (2) Postupak iz stavka (1) ovog članka može se pokrenuti i na prijedlog drugih osoba ako trajno žive u zajedničkom domaćinstvu s osobom prema kojoj će se voditi ovaj postupak, kao i osobe prema kojoj će se voditi postupak za ograničenje poslovne sposobnosti, ako može shvatiti značaj i pravne posljedice svoga prijedloga.
- (3) Inicijativu za pokretanje postupka iz st. (1) i (4) ovog članka može dati i doktor medicine koji je u neposrednom kontaktu s osobom prema kojoj će se voditi postupak za ograničenje poslovne sposobnosti.
- (4) Postupak za vraćanje ograničene poslovne sposobnosti može pokrenuti sud po službenoj dužnosti ili na prijedlog osoba iz st. (1) i (2) ovog članka ili staratelja osobe prema kojoj će se voditi postupak vraćanja poslovne sposobnosti, uz prethodno odobrenje organa starateljstva, odnosno na inicijativu osobe iz stavka (3) ovog članka.“.

Članak 5.

Članak 31. mijenja se i glasi:

„Članak 31.

Za vođenje postupka nadležan je sud na čijem području osoba kojoj se ograničava ili vraća poslovna sposobnost ima prebivalište, odnosno boravište.“.

Članak 6.

Članak 32. mijenja se i glasi:

„Članak 32.

Ako je osoba prema kojoj se vodi postupak ograničenja poslovne sposobnosti vlasnik, odnosno evidentirani posjednik nepokretnih stvari sud će bez odlaganja, radi zabilježbe vođenja postupka, obavijestiti organ nadležan za vođenje zemljišno - knjižne evidencije, općinski organ nadležan za vođenje katastra i Notarsku komoru Federacije Bosne i Hercegovine.“.

Članak 7.

Članak 33. mijenja se i glasi:

„Članak 33.

O pokretanju postupka obavještava se općinska služba nadležna za poslove vođenja matičnih knjiga u kojima je upisana osoba prema kojoj se vodi postupak ograničenja, odnosno vraćanja poslovne sposobnosti, radi evidentiranja vođenja postupka.“.

Članak 8.

Članak 34. mijenja se i glasi:

„Članak 34.

- (1) U prijedlogu za pokretanje postupka za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti navest će se činjenice na kojima se temelji prijedlog i predložiti dokazi kojima se te činjenice utvrđuju ili čine vjerojatnim.
- (2) Ako postupak nije pokrenut na prijedlog organa starateljstva ili tužiteljstva, prijedlog treba sadržavati i podatke iz kojih proizlazi ovlaštenje za pokretanje postupka.“.

Članak 9.

Članak 35. mijenja se i glasi:

„Članak 35.

- (1) U postupku za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti sud odlučuje na temelju činjenica utvrđenih na ročištu.
- (2) Sud će pozvati na ročište predlagatelja, osobu prema kojoj se vodi postupak, njenog staratelja, odnosno njenog privremenog zastupnika i organ starateljstva.
- (3) Staratelj osobe prema kojoj se vodi postupak dužan je odazvati se pozivu suda i aktivno sudjelovati u postupku. Ostale osobe iz stavka (2) ovog članka mogu tijekom postupka sudjelovati pri izvođenju dokaza i raspravi o rezultatima cjelokupnog postupka.
- (4) Osoba kojoj se ograničava, odnosno vraća poslovna sposobnost, poziva se i saslušava na ročištu, izuzev ako prema ocjeni suda saslušanje ove osobe nije moguće zbog njenog psihofizičkog stanja ili bi za nju moglo biti štetno. Sud uvažava mišljenje i stavove osobe prema kojoj se postupak vodi, u mjeri u kojoj je to moguće s obzirom na njeno psihofizičko stanje.
- (5) Ako sud utvrdi da saslušanje osobe nije moguće s obzirom na njeno psihofizičko stanje, dužan je o tome sastaviti zabilješku u spisu i navesti obrazložene razloge nemogućnosti saslušanja.
- (6) Ako se osoba prema kojoj se vodi postupak nalazi u zdravstvenoj ustanovi ili ustanovi socijalne zaštite, sud će je obvezno saslušati u toj ustanovi, gdje će se održati i ročište.“.

Članak 10.

Članak 36. mijenja se i glasi:

„Članak 36.

- (1) U postupku za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti sud će zaštititi i osigurati uživanje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda osobe prema kojoj se vodi postupak, te osigurati poštovanje njenog dostojanstva.
- (2) Osobi prema kojoj se vodi postupak iz stavka (1) ovog članka sud će omogućiti da osobno sudjeluje u postupku i da na način prilagođen njenoj sposobnosti shvaćanja, oblikovanja vlastitih stavova i komuniciranja, izrazi svoje mišljenje i iznese svoje želje i potrebe.

- (3) Osobu prema kojoj se vodi postupak sud će, na način koji ona razumije, upoznati s njenim pravima, informirati o postupku i okolnostima važnim za odlučivanje, te joj omogućiti da izrazi svoje mišljenje o tim okolnostima.
- (4) Sud je dužan nastojati što je moguće manje ograničiti prava osobe prema kojoj se vodi postupak, te u postupanju s njom uzeti u obzir njezinu osobnost, sadašnje ili ranije izražene stavove, kao i zaštitu njene dobrobiti.“.

Članak 11.

Članak 37. mijenja se i glasi:

„Članak 37.

- (1) U postupku za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti sud će odrediti provođenje vještačenja od najmanje jednog vještaka medicinske struke odgovarajuće specijalnosti, koji će osobno i neposredno pregledati osobu prema kojoj se vodi postupak i o rezultatima pregleda dati pisani nalaz i stručno mišljenje o njenom psihofizičkom stanju i sposobnosti za rasuđivanje, te predložiti opseg, sadržaj i duljinu trajanja ograničenja poslovne sposobnosti. Vještačenje se vrši u prisutnosti suca.
- (2) U nalazu i stručnom mišljenju iz stavka (1) ovog članka, vještak se mora jasno i detaljno izjasniti o psihofizičkom stanju osobe prema kojoj se vodi postupak i o utjecaju utvrđenog psihofizičkog stanja na sposobnost ove osobe da štiti svoja prava, kao i o tome koje vrste radnji i u kojem opsegu ona nije sposobna shvatiti, poduzimati i kontrolirati.
- (3) U postupku za vraćanje poslovne sposobnosti, vještačenje se ne može povjeriti istom vještaku koji je u postupku ograničenja poslovne sposobnosti obavio vještačenje.
- (4) Ako je za utvrđivanje psihofizičkog stanja i sposobnosti za rasuđivanje osobe prema kojoj se vodi postupak za ograničenje poslovne sposobnosti, po mišljenju vještaka medicinske struke, neophodno da se ona smjesti u zdravstvenu ustanovu, sud može donijeti rješenje kojim će odrediti da ova osoba privremeno, ali najdulje 30 dana bude smještena u takvoj ustanovi.
- (5) Ako se zdravstvena ustanova iz stavka (4) ovog članka nalazi izvan područja suda koji sprovodi postupak, ovaj sud će potrebne radnje izvesti putem nadležnog suda.
- (6) Protiv rješenja iz stavka (4) ovog članka dozvoljena je žalba.“.

Članak 12.

Članak 38. mijenja se i glasi:

„Članak 38.

- (1) Sud je dužan saslušati staratelja, odnosno privremenog zastupnika, predlagatelja i druge osobe koje mogu dati potrebna obavještenja o životu i ponašanju osobe prema kojoj se postupak za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti vodi i o drugim važnim okolnostima.
- (2) Po potrebi, sud će podatke o tim činjenicama pribaviti od pravnih i drugih osoba, koje tim podacima raspolažu.“.

Članak 13.

Članak 39. mijenja se i glasi:

„Članak 39.

- (1) Kad utvrdi da postoje razlozi za ograničenje poslovne sposobnosti, sud će osobi prema kojoj se postupak vodi izreći mjeru ograničenja poslovne sposobnosti.
- (2) Poslovna sposobnost će se ograničiti u opsegu i dijelu u kojem sud utvrdi nesposobnost ili ugrožavanje iz stavka (1) ovog članka.
- (3) Poslovna sposobnost će se ograničiti samo kada se, nakon provedenog postupka, utvrdi da se drugim manje ograničavajućim mjerama i sredstvima ne može ili se nije uspješno mogla osigurati zaštita osobe prema kojoj se vodi postupak.
- (4) U rješenju kojim je odlučio o ograničenju poslovne sposobnosti sud određuje rok u kome će se provjeriti da li postoje razlozi za daljnje trajanje izrečene mjere, a koji ne može biti dulji od tri godine.
- (5) Manje ograničavajuće mjere, u smislu stavka (3) ovog članka, između ostalih su: upućivanje na liječenje u zdravstvenu ustanovu ili podvrgavanje psihosocijalnom tretmanu ili drugom odgovarajućem tretmanu u cilju otklanjanja razloga koji bi mogli dovesti do ograničenja poslovne sposobnosti.“.

Članak 14.

Članak 40. mijenja se i glasi:

„Članak 40.

- (1) Sud može rješenjem odložiti donošenje rješenja o ograničenju poslovne sposobnosti zbog ovisnosti o alkoholu, drugim opojnim sredstvima i igrama na sreću, ako se utemeljeno može očekivati da će se osoba prema kojoj se postupak vodi uzdržati od zlouporabe alkohola, drugih opojnih sredstava i sudjelovanja u igrama na sreću.
- (2) Sud će odložiti donošenje rješenja u slučajevima iz stavka (1) ovog članka ako se ta osoba samoinicijativno ili na prijedlog suda podvrgne liječenju u zdravstvenoj ustanovi.
- (3) Sud će upozoriti osobu prema kojoj se vodi postupak za ograničenje poslovne sposobnosti na mogućnost odlaganja donošenja rješenja sukladno st. (1) i (2) ovog članka.
- (4) Donošenje rješenja iz st. (1) i (2) ovog članka odlaže se na vrijeme od šest do dvanaest mjeseci.
- (5) Sud će opozvati rješenje iz stavka (1) ovog članka, ako za vrijeme trajanja odlaganja donošenja rješenja iz stavka (1) ovog članka, osoba prema kojoj se vodi postupak nastavi sa ovisničkim ponašanjima, odnosno ako napusti ustanovu za liječenje ili na drugi način izbjegne liječenje kojem se podvrgnula.“.

Članak 15.

Članak 41. mijenja se i glasi:

„Članak 41.

- (1) Najkasnije 60 dana prije isteka roka iz članka 13. stavka (4) ovog zakona, sud će po službenoj dužnosti preispitati ukidanje, produljenje ili određivanje novih mjera zaštite osobe kojoj je izrečena mjera ograničenja poslovne sposobnosti.
- (2) Sud može i prije isteka roka iz članka 13. stavak (4) ovog zakona razmotriti potrebu za donošenjem novih mjera na prijedlog ovlaštenih predlagatelja iz članka 4. ovog zakona.
- (3) Ako utvrdi da su prestali postojati razlozi zbog kojih je osobi izrečena mjera ograničenja poslovne sposobnosti, sud donosi rješenje o mjeri vraćanja poslovne sposobnosti.
- (4) Sud će, sukladno utvrđenim promjenama psihofizičkog stanja osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost, povećati odnosno smanjiti opseg i dio u kojem joj je bila ograničena poslovna sposobnost.
- (5) Ako sud na temelju nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke odgovarajuće specijalnosti utvrdi sa velikom vjerojatnošću da se ne može očekivati izlječenje ili znatno poboljšanje psihofizičkog stanja zbog kojeg je osobi ograničena poslovna sposobnost, odbit će prijedlog za vraćanje poslovne sposobnosti i može odrediti rok, koji ne može biti dulji od godinu dana, prije čijeg isteka se ne može ponovno tražiti vraćanje poslovne sposobnosti.
- (6) Prijedlog za vraćanje poslovne sposobnosti koji je podnesen prije isteka roka iz stavka (5) ovog članka sud će odbaciti.
- (7) U postupku iz stavka (1) ovog članka shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o ograničenju poslovne sposobnosti.“

Članak 16.

Članak 42. mijenja se i glasi:

„Članak 42.

- (1) Protiv rješenja o ograničenju ili vraćanju poslovne sposobnosti žalbu mogu izjaviti osobe koje su sudjelovale u postupku u roku od tri dana od dana prijema rješenja.
- (2) Osoba kojoj se ograničava poslovna sposobnost može izjaviti žalbu bez obzira na svoje psihofizičko stanje.
- (3) Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako sud, iz opravdanih razloga, odluči drukčije.
- (4) Prvostupanjski sud će žalbu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostupanjskom sudu, koji je dužan donijeti odluku u roku od osam dana od dana prijema žalbe.“

Članak 17.

Iza članka 42. dodaje se novi članak 42a. koji glasi:

„Članak 42a.

Nakon što rješenje o ograničenju poslovne sposobnosti postane pravomoćno, sud će odlučiti i o smještaju osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost u ustanovu socijalne zaštite, sukladno članku 20. ovog zakona.“.

Članak 18.

Članak 43. mijenja se i glasi:

„Članak 43.

Pravomoćno rješenje o ograničenju odnosno vraćanju poslovne sposobnosti sud će dostaviti osobi koja je podnijela prijedlog za pokretanje postupka, osobi kojoj se ograničava odnosno vraća poslovna sposobnost, njenom staratelju i organu starateljstva, općinskoj službi nadležnoj za poslove vođenja matičnih knjiga radi upisa u matičnu knjigu rođenih, organu nadležnom za vođenje zemljišno - knjižne evidencije, općinskom organu nadležnom za vođenje katastra i Notarskoj komori Federacije Bosne i Hercegovine, ako je osoba na koje se rješenje odnosi vlasnik, odnosno evidentirani posjednik nepokretnosti.“.

Članak 19.

Članak 44. mijenja se i glasi:

„Članak 44.

Troškove postupka ograničenja i vraćanja poslovne sposobnosti snosi predlagatelj.“.

Članak 20.

Iza članka 44. dodaje se novi naziv odjeljka 1a. i novi čl. 44a., 44b., 44c., 44d., 44e. i 44f. koji glase:

„1a. Smještaj osobe u ustanovu socijalne zaštite

Članak 44a.

- (1) U postupku za smještaj u ustanovu socijalne zaštite osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost sud odlučuje o smještaju ako utvrdi da se osoba zbog svog psihofizičkog stanja i uvjeta u kojima živi nije sposobna brinuti o sebi, niti da ima osobe koje su po zakonu dužne i u mogućnosti brinuti o njoj, a nisu ispunjeni uvjeti za smještaj u zdravstvenu ustanovu.
- (2) U postupku iz stavka (1) ovog članka, sud će odlučiti i kada osobi o čijem se smještaju odlučuje nije ograničena poslovna sposobnost, ukoliko nije sposobna

dati valjan pristanak ili je povukla svoj pristanak, a njeno psihofizičko stanje opravdava smještaj.

- (3) Odluka o smještaju u ustanovu socijalne zaštite se može donijeti samo ako je utvrđeno da su razmotrene blaže mjere nedovoljne za zaštitu interesa osobe o čijem se smještaju odlučuje.
- (4) Postupak iz stavka (1) ovog članka je žuran i treba se završiti što prije, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema prijedloga, odnosno obavijesti o smještaju osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost.
- (5) Za vođenje postupka iz stavka (1) ovog članka nadležan je sud na čijem području osoba o čijem smještaju se odlučuje ima prebivalište, odnosno boravište.
- (6) Na postupak iz stavka (1) ovog članka shodno se primjenjuju odredbe čl. 45. do 59. ovog zakona o zadržavanju duševno bolesnih osoba u zdravstvenoj ustanovi, ako drugim zakonom nije drukčije uređeno.

Članak 44b.

Postupak kojim se regulira smještaj osobe u ustanovu socijalne zaštite pokreće se na prijedlog osoba ili organa koji su ovlašteni na pokretanje postupka za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti.

Članak 44c.

- (1) O smještaju osobe u ustanovu socijalne zaštite sud odlučuje na temelju činjenica utvrđenih na ročištu, pri čemu može koristiti rezultate dokaznog postupka iz postupka kojeg je vodio za ograničenje poslovne sposobnosti, a po potrebi može izvesti i dodatna dokazna sredstva.
- (2) Ako je osoba već smještena u ustanovu socijalne zaštite ili zdravstvenu ustanovu, sud će u toj ustanovi održati ročište na kojem će saslušati sudionike u postupku i druge osobe koje imaju saznanja o relevantnim činjenicama.
- (3) Nakon pokretanja postupka za smještaj osobe u ustanovu socijalne zaštite sud će poduzeti mjere da tu osobu odmah pregleda vještak medicinske struke odgovarajuće specijalnosti, koji će dati nalaz i mišljenje o njenom psihofizičkom stanju i sposobnosti za rasuđivanje.
- (4) Sud je dužan ispitati sve okolnosti koje su od značaja za donošenje rješenja i saslušati sve osobe koje imaju saznanje o bitnim činjenicama.
- (5) Sud će osobu o čijem smještaju se odlučuje poučiti o njenim pravima i saslušati je, osim ako ova osoba, po ocjeni suda, nije u stanju shvatiti značaj i pravne posljedice svog sudjelovanja u postupku. U slučaju da sud odluči da ne sasluša ovu osobu, posebno će obrazložiti razloge za takvu odluku.

Članak 44d.

- (1) Po završenom postupku sud je dužan donijeti rješenje kojim će odlučiti o smještaju ili zadržavanju osobe u ustanovi socijalne zaštite, ukoliko su ispunjeni uvjeti za takav smještaj.
- (2) Rješenje iz stavka (1) ovog članka se dostavlja osobi o čijem smještaju se odlučivalo, njenom staratelju odnosno zastupniku, predlagatelju, organu starateljstva i ustanovi socijalne zaštite.

- (3) Kad sud odluči da se osoba smjesti ili zadrži u ustanovi socijalne zaštite, odredit će i vrijeme smještaja, koje ne može biti dulje od jedne godine.
- (4) Rješenje o prestanku ili produljenju smještaja sud će donijeti po službenoj dužnosti ili na prijedlog organa starateljstva.

Članak 44e.

- (1) Organ starateljstva dužan je najmanje jedanput tijekom trajanja smještaja u ustanovu socijalne zaštite, a po potrebi i češće, obavijestiti sud koji je donio odluku o smještaju o psihofizičkom stanju osobe koja je smještena u ustanovu socijalne zaštite.
- (2) Organ starateljstva će, radi izvršavanja obveza iz stavka (1) ovog članka, s nadležnom medicinskom ustanovom zaključiti memorandum o suradnji kojim će se precizno urediti angažiranje vještaka medicinske struke radi stalnog praćenja psihofizičkog stanja osobe smještene u ustanovu socijalne zaštite i održavanja stalne komunikacije.
- (3) Organ starateljstva dužan je sudu, uz obavijest iz stavka (1) ovog članka, dostaviti pribavljeno mišljenje ustanove u kojoj je osoba smještena na temelju rješenja suda i mišljenje vještaka medicinske struke odgovarajuće specijalnosti.
- (4) Sud će prilikom odlučivanja o produljenju smještaja u ustanovu socijalne zaštite saslušati osobu o čijem smještaju se odlučuje, osim ako ova osoba, po ocjeni suda, nije u stanju shvatiti značaj i pravne posljedice svog sudjelovanja u postupku. U slučaju da sud odluči da ne sasluša ovu osobu, posebno će obrazložiti razloge za takvu odluku.
- (5) Najkasnije tri mjeseca prije isteka vremena na koje je osoba smještena u ustanovu socijalne zaštite, organ starateljstva je dužan, uz obavijest iz stavka (1) ovog članka, dostaviti i prijedlog o ukidanju, odnosno produljenju mjere smještaja, ili donošenju novih mjera.
- (6) Ukoliko sud u vanparničnom postupku za vraćanje poslovne sposobnosti ukine mjeru ograničenja poslovne sposobnosti smještene osobe, preispitat će odluku o smještaju osobe u ustanovu socijalne zaštite.

Članak 44f.

- (1) Protiv rješenja o smještaju osobe u ustanovu socijalne zaštite žalbu može izjaviti osoba o čijem smještaju se odlučivalo, njen staratelj, odnosno zastupnik, predlagatelj, organ starateljstva i ustanova socijalne zaštite, u roku od tri dana od dana prijema rješenja.
- (2) Osoba o čijem smještaju se odlučivalo može izjaviti žalbu bez obzira na svoje psihofizičko stanje.
- (3) Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako sud, iz opravdanih razloga, ne odluči drukčije.
- (4) Prvostupanjski sud će žalbu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostupanjskom sudu, koji je dužan donijeti odluku u roku od osam dana od dana prijema žalbe.
- (5) Troškove postupka u kojem se odlučuje o smještaju u ustanovu socijalne zaštite snosi općina na čijem je području ta osoba imala posljednje prebivalište u momentu pokretanja postupka, a ako nema prebivalište na teritoriji Federacije

Bosne i Hercegovine ili je ono nepoznato, troškove vanparničnog postupka snosi općina ili grad na čijem području smještena osoba ima boravište.“.

Članak 21.

Članak 49. mijenja se i glasi:

„Članak 49.

Obavijesti iz čl. 46. i 47. ovog zakona ne podnose se ako je duševno bolesna osoba zadržana u zdravstvenoj ustanovi na temelju odluke donesene u postupku za ograničenje poslovne sposobnosti ili u kaznenom, odnosno prekršajnom postupku.“.

Članak 22.

Članak 85. mijenja se i glasi:

„Članak 85.

U postupku produljenja i prestanka roditeljskog prava shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o ograničenju i vraćanju poslovne sposobnosti.“.

Članak 23.

Članak 90. mijenja se i glasi:

„Članak 90.

U postupku oduzimanja i vraćanja roditeljskog prava shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o ograničenju i vraćanju poslovne sposobnosti.“.

Članak 24.

U članku 163. st. (1) i (2) riječ „predlagatelj“ u odgovarajućem padežu zamjenjuje se riječju „protupredlagatelj“.

Članak 25.

Iza članka 231. dodaju se novi čl. 231a. i 231b. koji glase:

„Članak 231a.

- (1) Pravomoćna rješenja o oduzimanju poslovne sposobnosti donesena prema Obiteljskom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/05, 41/05 isp. i 31/14) preispitat će se u vanparničnom postupku, u kojem će sud, na temelju izvedenih dokaza, odlučiti o vraćanju ili ograničenju poslovne sposobnosti.
- (2) Postupak iz stavka (1) ovog članka dužan je pokrenuti organ starateljstva po službenoj dužnosti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovog zakona.

- (3) Postupci oduzimanja, ograničenja i vraćanja poslovne sposobnosti u kojima do dana stupanja na snagu ovog zakona nije doneseno pravomoćno rješenje, završit će se po pravilima vanparničnog postupka o ograničenju i vraćanju poslovne sposobnosti.

Članak 231b.

- (1) Svi slučajevi u kojima je osoba prije stupanja na snagu ovog zakona smještena u ustanovu socijalne zaštite bez sudske odluke, a zbog prethodno oduzete ili ograničene poslovne sposobnosti ili bez vlastite suglasnosti, bit će podvrgnuti sudskom preispitivanju.
- (2) Nadležni organ starateljstva obavezan je, u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovog zakona, preispitati slučajeve u kojim je osoba koja je prije početka primjene ovog zakona smještena u ustanovu socijalne zaštite uz vlastiti pristanak, kako bi utvrdio:
- a) da li pristanak i dalje postoji i
  - b) da li je osoba sposobna dati slobodan, informirani i svjestan pristanak, uzimajući u obzir njene kognitivne i psihosocijalne kapacitete, pri čemu će pribaviti mišljenje vještaka medicinske struke odgovarajuće specijalnosti.
- (3) Ukoliko osoba i dalje pristaje na smještaj i sposobna je dati valjan pristanak, organ starateljstva će o tome sačiniti službenu zabilješku koja će se pohraniti u osobni dosje ove osobe.
- (4) Ako osoba povuče svoj pristanak ili se utvrdi da nije sposobna dati valjan pristanak, nadležni organ starateljstva obavezan je podnijeti prijedlog nadležnom sudu za preispitivanje smještaja.
- (5) U postupku preispitivanja smještaja iz st. (1) i (4) ovog članka, sud će ocijeniti, na temelju utvrđenih činjenica da li smještaj i dalje predstavlja najprimjerenije rješenje za zaštitu prava i interesa te osobe.
- (6) Postupak preispitivanja iz st. (1) i (4) ovog članka sud je dužan okončati u roku od šest mjeseci od dana prijema prijedloga.“

Članak 26.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“, a primjenjivat će se počev od 01.01.2027. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E
PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O
VANPARNIČNOM POSTUPKU

I. - USTAVNI TEMELJ

Ustavnopravni temelj za donošenje ovoga zakona sadržan je u odredbama članka IV. A. 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine. Naime, prema odredbama članka IV. A. 20. (1) d) Ustava Federacije BiH, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcije federalne vlasti, iz čega proizlazi da navedena odredba predstavlja ustavnopravni temelj za njegovo donošenje.

II. - RAZLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA

Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu u predmetu Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, ap. br. 3427/13 i dr. od 03. studenog 2015. godine, donio je presudu kojom je utvrdio povredu prava aplikanata iz članka 5. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, te je naložio izvršenje kako individualnih tako i generalnih mjera po presudi Suda, a radi sprječavanja daljnjeg kršenja istog prava u budućnosti. Aplikaciju su podnijele osobe koje su stavljene pod skrbništvo zbog dijagnosticirane kronične psihičke bolesti, a zatim smještene u ustanovu za socijalno zbrinjavanje na temelju rješenja centra za socijalni rad. Aplikanti su ranije dobili odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine kojima je utvrđena povreda članka II/3 d Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. stavak 1 e. stavak 4. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (povreda prava na slobodu i sigurnost ličnosti), a u svezi s njihovim zadržavanjem u JU Zavod za zaštitu mentalno invalidnih lica — Drin u Fojnici. Osim navedenih aplikanata, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je donio više odluka po podnesenim apelacijama osoba s duševnim smetnjama smještenih u ustanove socijalne zaštite, a u kojima utvrđuju iste povrede Ustava BiH i Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. U pogledu individualnih mjera, Sud je predmetnom presudom naložio da je tužena država Bosna i Hercegovina dužna otpustiti aplikante Zuhru Hadžimejlić i Marcela Crepulju iz JU Zavod za zaštitu mentalno invalidnih lica — Drin, a za aplikanta Esada Busovaču pokrenuti vanparnični postupak pred nadležnim sudom radi preispitivanja potrebe za njegovim daljnjim zadržavanjem, te osigurati da nadležni sud ispita potrebu nastavka njegovoga smještaja bez daljnjeg odgađanja. Aplikantima je dosuđena i pravična naknada zbog nezakonitog pritvaranja. U pogledu generalnih mjera, obzirom na metode u radu koje je usvojio Komitet Vijeća Europe, tužena strana je obvezna u roku od 6 mjeseci od dana kada presuda postane konačna, provesti ili predložiti mjere kojima je cilj i koje mogu otkloniti povrede u pogledu potencijalnih aplikanata, dakle osoba u istom pravnom položaju kao aplikanti u ovom predmetu, te u istom roku o poduzetim mjerama ili onima koje se namjeravaju poduzeti obavijestiti Komitet ministara Vijeća Europe. Imajući u vidu sve naprijed navedeno, Federalno ministarstvo pravde je pristupilo ciljanim izmjenama Zakona o vanparničnom postupku radi ostvarenja načela na koje je ukazao Europski sud za ljudska prava u predmetu Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, ap. br. 3427/13 i dr. od 03. studenog 2015. godine i isti usuglasio s Obiteljskim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine.

TIJEK JAVNE RASPRAVE

Zastupnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine usvojio je na 5. redovitoj sjednici održanoj dana 27.09.2023. godine, a Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine na 4. redovitoj sjednici održanoj dana 05.10.2023. godine, Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku. Zaključcima oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine konstatirano je da naprijed navedeni Nacrt zakona može poslužiti kao temelj za izradu Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku, a ujedno je Federalno ministarstvo pravde zaduženo organizirati i provesti javnu raspravu. Javna rasprava provedena je u trajanju od 20.10.2023. do 20.01.2024. godine (90 dana), a zainteresirana javnost pozvana je da da svoj doprinos stvaranju što kvalitetnijeg zakonskog rješenja.

Sudjelovanje u javnoj raspravi, u smislu dostavljanja pisanih komentara, prijedloga i sugestija, uzele su osobe i subjekti kako slijedi:

1. **Federalno ministarstvo rada i socijalne politike,**
2. **Udruženje “Vaša prava Bosne i Hercegovine”,**
3. **UNHCR – Predstavništvo UNHCR – a u Bosni i Hercegovini,**
4. **Javna ustanova “Kantonalni centar za socijalni rad”, Sarajevo,**
5. **Dr. Suzana Bubić, profesorica emerita, Pravni fakultet Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru.**

1. **Federalno ministarstvo rada i socijalne politike**, aktom broj: 05-02/1-423/23 EZ od 11.12.2024. godine dalo je osvrst na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku i Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona Federacije Bosne i Hercegovine. Opća konstatacija Federalnog ministarstva rada i socijalne politike jeste da predložena zakonska rješenja nisu sukladna važećim materijalnim propisima o socijalnoj zaštiti u Federaciji Bosne i Hercegovine. Međutim, predloženi nacrti predstavljaju samo jedan korak do pune implementacije presude Hadžimejlić i dr. protiv Bosne i Hercegovine, i to u dijelu propisa koji su u nadležnosti Federalnog ministarstva pravde, te je za njenu punu implementaciju potrebno da i druga resorna ministarstva u Federaciji Bosne i Hercegovine poduzmu potrebne normativno – pravne aktivnosti, u konkretnom, intervencije u važeće materijalne propise o socijalnoj zaštiti koji su u nadležnosti Federalnog ministarstva rada i socijalne politike.

2. **Udruženje “Vaša prava Bosne i Hercegovine”** aktom broj ID:29 – III/2023 od dana 22.12.2023. godine dostavilo je prijedloge izmjena i dopuna Zakona o vanparničnom postupku koje su u korelaciji sa projektima pružanja besplatne pravne pomoći apatridima i osobama u riziku od apatridije, tražiteljima azila, izbjeglicama, raseljenim osobama, povratnicima i drugim marginaliziranim koje ova udruga provodi u suradnji s UNHCR – om. S tim u svezi predložene su izmjene članka 73f. stavak (3) Zakona o vanparničnom postupku na način da dosadašnje obligatorno utvrđivanje godina života osobe čije se vrijeme i mjesto rođenja dokazuje, temeljem pregleda vještaka odgovarajuće specijalnosti, uz korištenje formulacije: “Sud može odrediti (...)”, postane fakultativno.

Udruženje predlaže i izmjenu članka 73k. Zakona o vanparničnom postupku, u smislu da troškove postupka utvrđivanja vremena i mjesta rođenja ne snosi više predlagatelj, nego da se ti troškovi isplaćuju iz sredstava nadležnog suda.

Dodatno je predložena i dopuna Zakona o vanparničnom postupku sa novim člankom 73l. kojim bi se reguliralo pravo na besplatnu pravnu pomoć u postupku za utvrđivanje vremena i mjesta rođenja osobe koja nije upisana u matičnu knjigu rođenih, a vrijeme i mjesto svog rođenja ne može dokazati na način predviđen propisima o vođenju matičnih knjiga.

3. UNHCR – Predstavništvo UNHCR – a u Bosni i Hercegovini, aktom broj COBIH/OUT/24/004 od dana 12.02.2024. godine, uputilo je Federalnom ministarstvu pravde prijedloge izmjena i dopune Zakona o vanparničnom postupku koje su istovjetne opisanim prijedlozima Udruženja “Vaša prava Bosne i Hercegovine”. Obrađivač je razmotrio dostavljene prijedloge. Prijedlozi nisu prihvaćeni, imajući u vidu da se ovaj Zakon odnosi na ciljane izmjene i dopune koje su u funkciji implementacije presude Europskog suda za ljudska prava, te zajednički prijedlozi navedenog udruženja i UNHCR – a mogu biti predmetom razmatranja prilikom pripreme sveobuhvatnih izmjena i dopuna Zakona o vanparničnom postupku ili pripreme novoga Zakona o vanparničnom postupku.

4. Javna ustanova “Kantonalni centar za socijalni rad” Sarajevo, aktom broj: 31-01/05-530-2226/23 od dana 16.01.2024. godine dostavila je sugestije koje se odnose na predložene dopune Zakona sa novim člancima 44g. i 44h. U svezi sa člankom 44h. st. (1) i (2) predlažu usklađivanje odredbi sa odredbama Obiteljskog zakona Federacije Bosne i Hercegovine o obvezama staratelja prema organu starateljstva, odnosno ovlaštenja organa starateljstva u odnosu na staratelja, obzirom da Obiteljskim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine nije propisana obveza organa starateljstva da izvještava sud o kontroli i nadzoru nad ovlaštenjima staratelja, niti obveza staratelja da obavještava ustanovu socijalne zaštite o izvršenju obveza iz rješenja o postavljenju staratelja.

Istovremeno je predloženo brisanje članka 44h., budući da je Obiteljskim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine propisano da odluku o prestanku starateljstva nakon punoljetstva osobe, kao i odluku o razrješenju staratelja nakon smrti osobe pod starateljstvom donosi organ starateljstva. Članci 44g. i 44h. brisani su i nisu obuhvaćeni ovim zakonom.

5. Dr. Suzana Bubić, profesorica emerita, Pravni fakultet Univerziteta “Džemal Bijedić” u Mostaru, dostavila je dana 21.04.2024. godine, putem e-maila, brojne prijedloge, komentare i primjedbe na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku, zajedno sa konkretnim prijedlozima odredbi koje bi bilo potrebno inkorporirati u ovaj zakon.

Prilikom izrade ovoga Zakona obavljene su konzultacije sa Odjelom Vijeća Europe za izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu. Zaključeno je da se predloženim izmjenama i dopunama postiže provedba presude u predmetu Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine u dijelu koji se odnosi na nadležnosti Federalnog ministarstva pravde kao obrađivača Zakona o vanparničnom postupku. S tim u svezi, nemjerljiv doprinos u kreiranju, kako Prednacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku, tako i Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku dala je ekspertica Vijeća Europe za

predmetnu oblast, doc. dr. Dženana Radončić sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici, koja je pružila detaljan osvrt na predloženi zakonski tekst, te uputila konkretne prijedloge u svezi sa normativnim sadržajem ovoga zakona.

U odnosu na verziju usvojenu u prvom čitanju, tekst ovoga zakona koji je pripremljen za drugo čitanje, sadrži dodatnu intervenciju u članak 163. Zakona kojim je uređena obveza pokretanja parnice i teret dokazivanja kada je među suvlasnicima sporno pravo na stvarima koje su predmet diobe ili pravo na imovini, da je sporna veličina dijela u stvarima, odnosno imovini u suvlasništvu ili da je sporno koje stvari, odnosno prava ulaze u nekretninu u suvlasništvu. U tom slučaju, prema važećem normativnom rješenju, sud će prekinut postupak i uputiti predlagatelja da u roku od 15 dana pokrene parnicu, a ako u navedenom roku predlagatelj ne pokrene parnicu, smatrat će se da je prijedlog za diobu nekretnine u suvlasništvu povučen. Općinski sud u Zavidovićima tijekom 2025. godine pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine pokrenuo je postupak ocjene ustavnosti odredbi ovoga članka, uz argumentaciju da ovakvo pravno rješenje predstavlja prekomjeren teret za predlagatelja i nije sukladno Europskoj konvenciji o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, uslijed čega se Federalno ministarstvo pravde kao obrađivač ovoga propisa opredijelilo da predloži izmjene članka 163. kojim obveza pokretanja parnice i teret dokazivanja sa predlagatelja prelazi na protupredlagatelja u postupku diobe nekretnine u suvlasništvu.

III. - USKLAĐENOST PROPISA S EUROPSKOM PRAVNOM STEČEVINOM

Prilikom pripreme ovoga propisa, Federalno ministarstvo pravde je imalo u vidu Uredbu o Uredu Vlade Federacije BiH za zakonodavstvo i usklađenost s propisima Europske Unije („Službene novine Federacije BiH“, br. 26/20 i 76/20) i Uredbu o postupku usklađivanja zakonodavstva Federacije BiH s pravnom stečevinom Europske Unije („Službene novine Federacije BiH“, broj 98/16) i u tom smislu je izvršilo analizu europske pravne stečevine. Nakon detaljne i sveobuhvatne analize, zaključeno je da ne postoje primarni niti sekundarni izvori europskog prava koji reguliraju predmetnu materiju. Ovo naročito ako se ima u vidu da se vrši intervencija u navedeni zakon ponajviše u dijelu koji je tretiran presudom Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu, te da se Zakon usuglašava sa Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Imajući u vidu naprijed navedeno, obrađivač navedenog zakona nije u mogućnosti dostaviti tablicu usklađenosti.

IV. - OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH ZAKONSKIH RJEŠENJA

Člankom 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku (u daljnjem tekstu: Zakona) u članku 4. dodaje se novi stavak (4) kojim je propisano da sud u vanparničnom postupku može postaviti privremenog zastupnika svakom sudioniku u postupku kada za to postoje uvjeti predviđeni člankom 296. Zakona o parničnom postupku.

Člankom 2. Zakona naziv odjeljka 1. u Poglavlju II. – Uređenje osobnih stanja preimenovan je iz „1. Oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti“ u „1. Ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti“.

Člankom 3. ovoga Zakona vrši se izmjena članka 29. Zakona o vanparničnom postupku tako da isti sada određuje da u postupku ograničavanja i vraćanja poslovne

sposobnosti sud utvrđuje da li je punoljetna osoba zbog potpune ili djelomične nesposobnosti za rasuđivanje u stanju da se sama brine o svojim pravima i interesima. Propisano je da sud određuje vrijeme na koje je punoljetna osoba ograničeno poslovno nesposobna, kao i da sud, u postupku ograničavanja i vraćanja poslovne sposobnosti, može odlučiti i o smještaju osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost u ustanovu socijalne zaštite.

Obveza je suda da u odluci kojom je utvrdio ograničenu poslovnu sposobnost utvrdi i koji su to poslovi u kojima se sastoji ograničena sposobnost, odnosno koje poslove punoljetna osoba ne može samostalno poduzimati. Za poslove koji nisu određeni u odluci o ograničavanju poslovne sposobnosti, osoba ograničene poslovne sposobnosti ima poslovnu sposobnost, te ih može samostalno poduzimati. Sud je dužan, najkasnije tri mjeseca prije isteka vremena na koje je punoljetnoj osobi ograničena poslovna sposobnost, preispitati ukidanje, produljenje ili donošenje novih mjera, s tim što sud može i prije isteka roka razmotriti potrebu donošenja novih mjera po prijedlogu ovlaštenih pokretača iz članka 30. Zakona o vanparničnom postupku. Prilikom donošenja odluke o vremenu na koje je punoljetna osoba ograničeno poslovno nesposobna, o smještaju osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost u ustanovu socijalne zaštite, te prilikom preispitivanja ukidanja, produljenja ili donošenja novih mjera, odnosno odlučivanja o potrebi donošenja novih mjera, sud je dužan pribaviti mišljenje vještaka medicinske struke. Postupak preispitivanja ukidanja, produljenja ili donošenja novih mjera mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 60 dana od dana prijema prijedloga.

Člankom 4. ovoga Zakona vrši se izmjena članka 30. Zakona o vanparničnom postupku na način da su istim sada ovlašteni za podnošenje prijedloga za pokretanje postupka za ograničavanje i vraćanje poslovne sposobnosti sud po službenoj dužnosti, organ starateljstva, tužiteljstvo, bračni ili izvanbračni partner, krvni srodnici u ravnoj liniji, srodnici u pobočnoj liniji do drugog stupnja, usvojitelj i usvojenik osobe kojoj se poslovna sposobnost ograničava, odnosno vraća. Pored toga, postupak se može pokrenuti i na prijedlog drugih osoba ako trajno žive u domaćinstvu sa osobom prema kojoj će se ovaj postupak voditi, a postupak može pokrenuti i sama osoba prema kojoj će se postupak voditi ako je u stanju shvatiti značaj i pravne posljedice svoga prijedloga. Inicijativu za pokretanje postupka može dati i ordinirajući doktor medicine.

Člankom 5. ovoga Zakona vrši se terminološko usklađivanje članka 31. Zakona o vanparničnom postupku, u smislu da se propisuje da je za vođenje postupka nadležan sud na čijem području osoba kojoj se ograničava ili vraća poslovna sposobnost ima prebivalište, odnosno boravište, umjesto pojma „osoba kojoj se oduzima poslovna sposobnost“, kako je propisano važećim Zakonom.

Člankom 6. ovoga Zakona vrši se izmjena članka 32. Zakona o vanparničnom postupku na način da je sada propisana obveza suda da, u situaciji kada je osoba prema kojoj se vodi postupak ograničenja poslovne sposobnosti vlasnik, odnosno evidentirani posjednik nepokretnih stvari, radi zabilježbe vođenja postupka, bez odlaganja obavijesti organ nadležan za vođenje zemljišno - knjižne evidencije, općinski organ nadležan za vođenje katastra i Notarsku komoru Federacije Bosne i Hercegovine.

Člankom 7. ovoga Zakona mijenja se članak 33. Zakona o vanparničnom postupku u smislu da se o pokretanju postupka za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti obavještava i općinska služba nadležna za poslove vođenja matičnih knjiga, radi evidentiranja vođenja postupka.

Člankom 8. ovoga Zakona mijenja se članak 34. Zakona o vanparničnom postupku, te je njime određeno da će se u prijedlogu za pokretanje postupka za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti navesti činjenice na kojima se temelji prijedlog i predložiti dokazi kojima se te činjenice utvrđuju ili čine vjerojatnim, a ako postupak nije pokrenut na prijedlog organa starateljstva ili tužiteljstva, prijedlog treba sadržati i podatke iz kojih proizlazi ovlaštenje za pokretanje postupka.

Člankom 9. ovoga Zakona mijenja se članak 35. Zakona o vanparničnom postupku. Propisuje se da u postupku za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti sud odlučuje na temelju činjenica utvrđenih na ročištu, kao i da će sud na ročište pozvati predlagatelja, osobu prema kojoj se vodi postupak, njenog staratelja, odnosno njenog privremenog zastupnika i organ starateljstva. Staratelj osobe prema kojoj se vodi postupak dužan je odazvati se pozivu suda i aktivno sudjelovati u postupku, a ostale osobe mogu tijekom postupka sudjelovati pri izvođenju dokaza i raspravi o rezultatima cjelokupnog postupka. Osoba kojoj se ograničava, odnosno vraća poslovna sposobnost poziva se i saslušava na ročištu, izuzev ako prema ocjeni suda saslušanje ove osobe nije moguće zbog njenog psihofizičkog stanja ili bi za nju moglo biti štetno. Sud uvažava mišljenje i stavove osobe prema kojoj se postupak vodi, u mjeri u kojoj je to moguće s obzirom na njeno psihofizičko stanje. Ako sud utvrdi da saslušanje osobe nije moguće s obzirom na njeno psihofizičko stanje, dužan je o tome sastaviti zabilješku u spisu i navesti obrazložene razloge nemogućnosti saslušanja, a ako se osoba prema kojoj se vodi postupak nalazi u zdravstvenoj ustanovi ili ustanovi socijalne zaštite, sud će je obvezno saslušati u toj ustanovi, gdje će se održati i ročište.

Člankom 10. ovoga Zakona mijenja se članak 36. Zakona o vanparničnom postupku u smislu da je sada normirano da će sud u postupku za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti zaštititi i osigurati uživanje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda osobe prema kojoj se vodi postupak, te osigurati poštovanje njenog dostojanstva, te da će osobi prema kojoj se vodi postupak omogućiti da osobno sudjeluje u postupku i da na način prilagođen njenoj sposobnosti shvaćanja, oblikovanja vlastitih stavova i komuniciranja, izrazi svoje mišljenje i iznese svoje želje i potrebe. Tu osobu, sud će, na način koji ona razumije, upoznati s njenim pravima, informirati o postupku i okolnostima važnim za odlučivanje, te joj omogućiti da izrazi svoje mišljenje o tim okolnostima. Sud je dužan nastojati što je moguće manje ograničiti prava osobe prema kojoj se vodi postupak, te u postupanju s njom uzeti u obzir njezinu osobnost, sadašnje ili ranije izražene stavove, kao i zaštitu njene dobrobiti.

Člankom 11. ovoga Zakona mijenja se članak 37. Zakona o vanparničnom postupku kojim je sada definirano da će u postupku za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti sud odrediti provođenje vještačenja od najmanje jednog vještaka medicinske struke odgovarajuće specijalnosti, koji će osobno i neposredno pregledati osobu prema kojoj se vodi postupak i o rezultatima pregleda dati pisani nalaz i stručno mišljenje o njenom psihofizičkom stanju i sposobnosti za rasuđivanje, te predložiti opseg, sadržaj i duljinu trajanja ograničenja poslovne sposobnosti. Vještačenje se vrši

u prisutnosti suca. U postupku za vraćanje poslovne sposobnosti, vještačenje se ne može povjeriti istom vještaku koji je u postupku ograničenja poslovne sposobnosti obavio vještačenje.

Člankom 12. ovoga Zakona mijenja se članak 38. Zakona o vanparničnom postupku kojim se sudu nalaže dužnost saslušanja staratelja, odnosno privremenog zastupnika, predlagatelja i druge osobe koje mogu dati potrebna obavještenja o životu i ponašanju osobe prema kojoj se postupak za ograničenje i vraćanje poslovne sposobnosti vodi i o drugim važnim okolnostima, a po potrebi će sud podatke o tim činjenicama pribaviti od pravnih i drugih osoba, koje tim podacima raspolažu.

Člankom 13. ovoga Zakona mijenja se članak 39. Zakona o vanparničnom postupku. Kada utvrdi da postoje razlozi za ograničenje poslovne sposobnosti, sud će osobi prema kojoj se postupak vodi izreći mjeru ograničenja poslovne sposobnosti, te će se poslovna sposobnost ograničiti u potrebnom opsegu i dijelu. Poslovna sposobnost će se ograničiti samo kada se, nakon provedenog postupka, utvrdi da se drugim manje ograničavajućim mjerama i sredstvima ne može ili se nije uspješno mogla osigurati zaštita osobe prema kojoj se vodi postupak. U rješenju kojim je odlučio o ograničenju poslovne sposobnosti sud određuje rok u kome će se provjeriti da li postoje razlozi za dalje trajanje izrečene mjere, a koji ne može biti dulji od tri godine. U manje ograničavajuće mjere, između ostalog ubrajamo: upućivanje na liječenje u zdravstvenu ustanovu ili podvrgavanje psihosocijalnom tretmanu ili drugom odgovarajućem tretmanu u cilju otklanjanja razloga koji bi mogli dovesti do ograničenja poslovne sposobnosti.

Člankom 14. ovoga Zakona mijenja se članak 40. Zakona o vanparničnom postupku, te sud može rješenjem odložiti donošenje rješenja o ograničenju poslovne sposobnosti zbog ovisnosti o alkoholu, drugim opojnim sredstvima i igrama na sreću, ako se utemeljeno može očekivati da će se osoba prema kojoj se postupak vodi uzdržati od zlouporabe alkohola, drugih opojnih sredstava i sudjelovanja u igrama na sreću. Međutim, sud će odložiti donošenje rješenja u navedenim slučajevima ako se osoba prema kojoj se postupak vodi samoinicijativno ili na prijedlog suda podvrgne liječenju u zdravstvenoj ustanovi. Sud je ujedno dužan osobu, prema kojoj se postupak vodi, upozoriti na mogućnost odlaganja donošenja rješenja, pri čemu se donošenje rješenja može odložiti na vrijeme od šest do dvanaest mjeseci.

Sud će opozvati rješenje, ako za vrijeme trajanja odlaganja donošenja rješenja, osoba prema kojoj se vodi postupak nastavi sa ovisničkim ponašanjima, odnosno ako napusti ustanovu za liječenje ili na drugi način izbjegne liječenje kojem se podvrgnula.

Člankom 15. ovoga Zakona mijenja se članak 41. Zakona o vanparničnom postupku na način da je istim sada propisano da će sud najkasnije 60 dana prije isteka roka iz članka 13. stavka (4) ovoga Zakona po službenoj dužnosti preispitati ukidanje, produljenje ili određivanje novih mjera zaštite osobe kojoj je izrečena mjera ograničenja poslovne sposobnosti. Sud može i prije isteka roka iz članka 13. stavka (4) ovoga Zakona razmotriti potrebu za donošenjem novih mjera na prijedlog ovlaštenih predlagatelja iz članka 4. ovoga Zakona. Ako utvrdi da su prestali postojati razlozi zbog kojih je osobi izrečena mjera ograničenja poslovne sposobnosti, sud donosi rješenje o mjeri vraćanja poslovne sposobnosti. Sud će, sukladno utvrđenim promjenama psihofizičkog stanja osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost, povećati odnosno smanjiti opseg i dio u kojem joj je bila ograničena poslovna

sposobnost, a ako sud na temelju nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke odgovarajuće specijalnosti utvrdi sa velikom vjerojatnošću da se ne može očekivati izlječenje ili znatno poboljšanje psihofizičkog stanja zbog kojeg je osobi ograničena poslovna sposobnost, odbit će prijedlog za vraćanje poslovne sposobnosti i može odrediti rok, koji ne može biti dulji od godinu dana, prije čijeg isteka se ne može ponovno tražiti vraćanje poslovne sposobnosti.

Člankom 16. ovoga Zakona mijenja se članak 42. Zakona o vanparničnom postupku na način da se u odnosu na pravo na žalbu propisuje da protiv rješenja o ograničenju ili vraćanju poslovne sposobnosti žalbu mogu izjaviti osobe koje su sudjelovale u postupku u roku od tri dana od dana prijema rješenja, kao i da osoba kojoj se ograničava poslovna sposobnost može izjaviti žalbu bez obzira na svoje psihofizičko stanje. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako sud, iz opravdanih razloga, odluči drukčije. Prvostupanjski sud će žalbu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostupanjskom sudu, koji je dužan donijeti odluku u roku od osam dana od dana prijema žalbe.

Člankom 17. ovoga Zakona vrši se dopuna Zakona o vanparničnom postupku sa novim člankom 42a. kojim se propisuje da će sud, nakon što rješenje o ograničenju poslovne sposobnosti postane pravomoćno, odlučiti i o smještaju osobe kojoj je poslovna sposobnost ograničena u ustanovu socijalne zaštite.

Člankom 18. ovoga Zakona mijenja se članak 43. Zakona o vanparničnom postupku tako da je njime sada precizirano da će pravomoćno rješenje o ograničenju, odnosno vraćanju poslovne sposobnosti sud dostaviti osobi koja je podnijela prijedlog za pokretanje postupka, osobi kojoj se ograničava, odnosno vraća poslovna sposobnost, njenom staratelju i organu starateljstva, općinskoj službi nadležnoj za poslove vođenja matičnih knjiga radi upisa u matičnu knjigu rođenih, organu nadležnom za vođenje zemljišno-knjižne evidencije, općinskom organu nadležnom za vođenje katastra i Notarskoj komori Federacije Bosne i Hercegovine, ako je osoba na koju se rješenje odnosi vlasnik, odnosno evidentirani posjednik nekretnina.

Člankom 19. ovoga Zakona mijenja se članak 44. Zakona o vanparničnom postupku te se istim propisuje da troškove postupka ograničenja i vraćanja poslovne sposobnosti snosi predlagatelj.

Člankom 20. ovoga Zakona vrši se dopuna Poglavlja II – UREĐENJE OSOBNIH STANJA na način da se nakon Odjeljka 1. dodaje „Odjeljak 1a. Smještaj osobe u ustanovu socijalne zaštite“ kojeg čine čl. 44a., 44b., 44c., 44d., 44e., 44f., 44g. i 44h. Člankom 44a. propisano je da sud odlučuje u postupku smještaja osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost u ustanovu socijalne zaštite kada osoba zbog svog psihofizičkog stanja i uvjeta u kojima živi nije sposobna brinuti se o sebi, niti ima osobe koje su po zakonu dužne i u mogućnosti brinuti o njoj, a nisu ispunjeni uvjeti za smještaj u zdravstvenu ustanovu. U ustanovu socijalne zaštite, na temelju odluke suda, može biti smještena i osoba kojoj nije ograničena poslovna sposobnost, ukoliko postoji suglasnost osobe, te ukoliko je, prema prirodi psihofizičkog stanja, sposobna dati takvu suglasnost, o čemu je potrebno pribaviti mišljenje vještaka medicinske struke odgovarajuće specijalnosti. Pored navedenog, ovim člankom postupak u kojem se odlučuje o smještaju osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost u ustanovu socijalne zaštite definiran je kao žuran postupak koji se treba završiti što prije, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema prijedloga, odnosno obavijesti. Za

vođenje postupka nadležan je sud na čijem području osoba o čijem smještaju u ustanovu socijalne zaštite se odlučuje, ima prebivalište, odnosno boravište. Na postupak smještaja u ustanovu socijalne zaštite primjenjuju se odredbe Zakona o vanparničnom postupku o zadržavanju duševno bolesnih osoba u zdravstvenoj ustanovi, ako zakonom nije drukčije uređeno.

Člankom 44b. određeno je da se postupak pokreće na prijedlog osobe ili organa koji su ovlašteni na pokretanje postupka za ograničavanje i vraćanje poslovne sposobnosti.

Člankom 44c. regulirano je da o smještaju osobe u ustanovu socijalne zaštite odlučuje sud na temelju činjenica utvrđenih na ročištu. Ukoliko je osoba već smještena u ustanovu socijalne zaštite ili zdravstvenu ustanovu, sud može u toj ustanovi održati ročište na kojem će saslušati sudionike u postupku i druge osobe koje imaju saznanja o relevantnim činjenicama. Sud je dužan, nakon pokretanja postupka za smještaj osobe u ustanovu socijalne zaštite, poduzeti mjere kako bi osobu odmah pregledao vještak medicinske struke odgovarajuće specijalnosti, koji zatim daje nalaz i mišljenje o psihofizičkom stanju i sposobnosti za rasuđivanje osobe. Sud je dužan ispitati sve okolnosti koje su od značaja za donošenje rješenja i saslušati sve osobe koje imaju saznanja o bitnim činjenicama, te saslušati i osobu o čijem smještaju se odlučuje, osim ako ova osoba, po ocjeni suda, nije u stanju shvatiti značaj i pravne posljedice svoga sudjelovanja u postupku, u kom slučaju je sud takvu odluku dužan posebno obrazložiti.

Člankom 44d. regulirana je obveza suda da po završenom postupku donese rješenje kojim će odlučiti o smještaju ili zadržavanju osobe u ustanovi socijalne zaštite, uz obligatorno dostavljanje ovoga rješenja osobi o čijem smještaju se odlučivalo, njenom staratelju, odnosno privremenom zastupniku, organu starateljstva i ustanovi socijalne zaštite. Ovim rješenjem sud će ujedno odrediti i vrijeme smještaja, koje ne može biti dulje od jedne godine, uz mogućnost produljenja. Rješenje o prestanku ili produljenju smještaja sud će donijeti po službenoj dužnosti ili na prijedlog organa starateljstva.

Člankom 44e. utvrđeno je da je organ starateljstva dužan najmanje jedanput godišnje, a po potrebi i češće, obavijestiti nadležni sud o psihofizičkom stanju osobe koja je smještena u ustanovu socijalne zaštite.

U svrhu ispunjavanja ove obveze organ starateljstva će sa nadležnom medicinskom ustanovom zaključiti memorandum o suradnji kojim će se precizirati angažman vještaka medicinske struke odgovarajuće specijalnosti radi stalnog praćenja osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost i održavanja stalne komunikacije.

Organ starateljstva dužan je uz obavijest pribaviti mišljenje ustanove u kojoj je smještena osoba kojoj je ograničena poslovna sposobnost.

Sud je dužan prilikom odlučivanja o produljenju smještaja u ustanovu socijalne zaštite saslušati osobu o čijem smještaju se odlučuje, osim ako ova osoba, po ocjeni suda, nije u stanju da shvati značaj i pravne posljedice svoga sudjelovanja u postupku, u kom slučaju je sud takvu odluku dužan posebno obrazložiti. Najkasnije tri mjeseca prije isteka vremena smještaja osobe u ustanovu socijalne zaštite koje je odredio sud, organ starateljstva ima obvezu, uz obavijest o psihofizičkom stanju smještene osobe, dostaviti i prijedlog o ukidanju postojećih mjera, produljenju postojećih mjera ili donošenju novih mjera. Ukoliko sud u vanparničnom postupku za ograničavanje i vraćanje poslovne sposobnosti vrati poslovnu sposobnost smještenoj osobi, preispitat će odluku o smještaju osobe u ustanovu socijalne zaštite.

U pogledu prava na žalbu na rješenje o smještaju ili zadržavanju osobe u ustanovi socijalne zaštite, novim člankom 44f. određeno je da žalbu može izjaviti osoba o čijem smještaju se odlučivalo, njen staratelj, odnosno zastupnik, predlagatelj, organ starateljstva i ustanova socijalne zaštite, u roku od tri dana od dana prijema rješenja,

pri čemu osoba o čijem smještaju se odlučivalo može žalbu izjaviti, bez obzira na njeno psihofizičko stanje. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako sud, iz opravdanih razloga, ne odluči drukčije. Prvostupanjski sud dužan je žalbu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostupanjskom sudu koji je, nadalje, dužan odluku donijeti u roku od 8 dana od dana prijema žalbe. Troškove postupka smještaja u ustanovu socijalne zaštite snosi općina na čijem području smještena osoba ima prebivalište, a ako nema prebivalište na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine ili je ono nepoznato, troškove snosi općina na čijem području smještena osoba ima boravište.

Člankom 21. ovoga Zakona vrši se terminološko usklađivanje članka 49. Zakona o vanparničnom postupku, u smislu da se propisuje da obavijesti iz čl. 46. i 47. Zakona o vanparničnom postupku se neće podnositi ako je duševno bolesna osoba zadržana, u zdravstvenoj ustanovi na temelju odluke donesene u postupku za ograničavanje poslovne sposobnosti ili u kaznenom, odnosno prekršajnom postupku. U važećem Zakonu u članku 49. koristi se pojam postupka za ograničavanje poslovne sposobnosti.

Člancima 22. i 23. vrši se terminološko usklađivanje čl. 85. i 90. Zakona o vanparničnom postupku te je njima sada, u postupcima produljenja i prestanka roditeljskog prava, odnosno postupka oduzimanja i ograničenja roditeljskog prava, propisana shodna primjena odredbi Zakona o ograničenju i vraćanju poslovne sposobnosti, umjesto dosadašnjeg upućivanja na shodnu primjenu odredbi o oduzimanju i vraćanju poslovne sposobnosti.

Člankom 24. ovoga Zakona vrši se intervencija u članak 163. Zakona o vanparničnom postupku na način da se sada procesnim situacijama koje su njegovim odredbama obuhvaćene, *protupredlagatelj*, a ne kako je to sada propisano, predlagatelj, upućuje na pokretanje parničnog postupka.

Prema tome, predloženom izmjenom članka 163. Zakona o vanparničnom postupku, obveza pokretanja parnice i teret dokazivanja činjenica prelaze sa predlagatelja na protupredlagatelja.

Člankom 25. ovoga Zakona vrše se dopune Zakona o vanparničnom postupku sa novim čl. 231a. i 231b.

Novim člankom 231a. propisuje se da će se pravomoćna rješenja o oduzimanju poslovne sposobnosti donesena prema Obiteljskom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/05, 41/05 isp. i 31/14) preispitati u vanparničnom postupku, u kojem će sud, na temelju izvedenih dokaza, odlučiti o vraćanju ili ograničenju poslovne sposobnosti, a koji postupak je dužan pokrenuti organ starateljstva po službenoj dužnosti, najkasnije u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovoga Zakona. Postupci oduzimanja, ograničenja i vraćanja poslovne sposobnosti u kojima do dana stupanja na snagu ovoga Zakona nije doneseno pravomoćno rješenje, završit će se po pravilima vanparničnog postupka o ograničenju i vraćanju poslovne sposobnosti.

Člankom 231b. normirano je da će se svi slučajevi u kojima je osoba prije stupanja na snagu ovoga Zakona smještena u ustanovu socijalne zaštite bez sudske odluke, a zbog prethodno oduzete ili ograničene poslovne sposobnosti ili bez vlastite suglasnosti, bit će podvrgnuti sudskom preispitivanju. S tim u svezi, nadležni organ starateljstva obavezan je, u roku od šest mjeseci od dana početka primjene ovoga Zakona, preispitati slučajeve u kojim je osoba koja je prije početka primjene ovoga

Zakona smještena u ustanovu socijalne zaštite uz vlastiti pristanak, kako bi utvrdio da li pristanak i dalje postoji i da li je osoba sposobna dati slobodan, informirani i svjestan pristanak, uzimajući u obzir njene kognitivne i psihosocijalne kapacitete, pri čemu će pribaviti mišljenje vještaka medicinske struke odgovarajuće specijalnosti. Ukoliko osoba i dalje pristaje na smještaj i sposobna je dati valjan pristanak, organ starateljstva će o tome sačiniti službenu zabilješku koja će se pohraniti u osobni dosje ove osobe, a ako osoba povuče svoj pristanak ili se utvrdi da nije sposobna dati valjan pristanak, nadležni organ starateljstva obavezan je podnijeti prijedlog nadležnom sudu za preispitivanje smještaja.

Člankom 26. propisano je stupanje na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku u roku od osam dana od dana njegove objave u „Službenim novinama Federacije BiH“, uz početak primjene od dana 01.01.2027. godine. Odgoda primjene ovoga Zakona posljedica je činjenice je za potpunu implementaciju presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Hadžimejlić i dr. protiv Bosne i Hercegovine nužna intervencija u niz drugih propisa u Federaciji Bosne i Hercegovine koji nisu u nadležnosti Federalnog ministarstva pravde.

V. - FINANCIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Proračunu Federacije Bosne i Hercegovine.

TEKST ODREDBI ZAKONA O VANPARNIČNOM POSTUPKU KOJE SE MIJENJAJU I DOPUNJUJU

Članak 4.

Sudionik u vanparničnom postupku je osoba koja je postupak pokrenula, osoba o čijim se pravima ili pravnim interesima odlučuje u postupku, kao i tijelo koje sudjeluje u postupku na temelju zakonskog ovlaštenja da pokrene postupak, bez obzira na to je li postupak pokrenulo ili je kasnije stupilo u postupak.

Svojstvo sudionika u postupku, s pravnim učinkom u određenoj pravnoj stvari, sud može iznimno priznati i onim oblicima udruživanja koji nemaju svojstvo pravne osobe i za koje posebnim propisima nije određeno da mogu biti sudionici u postupku, ako ispunjavaju uvjete iz Zakona o parničnom postupku i ako se predmet vanparnične stvari na njih neposredno odnosi.

Predlagatelj u smislu ovog zakona je osoba, odnosno tijelo, na čiji je prijedlog postupak pokrenut, a protivnik predlagatelja je osoba prema kojoj se ostvaruje pravo ili pravni interes predlagatelja.

Članak 29.

U postupku oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti sud utvrđuje da li je punoljetna osoba zbog potpune ili djelomične nesposobnosti za rasuđivanje u stanju da se samo brine o svojim pravima i interesima, te da sukladno s tim potpuno ili djelomično oduzme poslovnu sposobnost punoljetnoj osobi, ili potpuno ili djelomično vrati poslovnu sposobnost onoj punoljetnoj osobi kod koje su prestali razlozi za potpuno, odnosno djelomično oduzimanje poslovne sposobnosti.

Postupak iz stava 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema prijedloga.

Članak 30.

Postupak za oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti pokreće se na prijedlog:

- 1) organa starateljstva
- 2) tužitelja
- 3) bračnog druga, djeteta i roditelja osobe koja predlaže oduzimanje, odnosno vraćanje poslovne sposobnosti
- 4) djeda, bake, brata, sestre, unuka i drugih osoba, ukoliko trajno žive u istom obiteljskom domaćinstvu sa osobom za koju se predlaže oduzimanje, odnosno vraćanje poslovne sposobnosti
- 5) osobe kojoj se oduzima ili vraća poslovna sposobnost ukoliko ona može da shvati značaj i pravne posljedice svoga prijedloga
- 6) drugih osoba ukoliko je to predviđeno zakonom.

Postupak može pokrenuti i sud po službenoj dužnosti.

Članak 31.

Za vođenje postupka nadležan je sud na čijem području osoba kojoj se oduzima ili vraća poslovna sposobnost ima prebivalište, odnosno boravište.

Članak 32.

Ako je osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost vlasnik nepokretnih stvari, sud će bez odlaganja, radi zabilježbe vođenja postupka, obavijestiti organ nadležan za vođenje zemljišno-knjižne evidencije.

Članak 33.

O pokretanju postupka obavještava se općinska služba nadležna za poslove vođenja matičnih knjiga u kojima je upisana osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost, radi evidentiranja vođenja postupka.

Članak 34.

Na sva ročišta za raspravljanje o prijedlogu pozivaju se predlagatelj, staratelj osoba kojoj se oduzima ili vraća poslovna sposobnost, odnosno njegov privremeni zastupnik i organi starateljstva. Osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost poziva se na ročište, osim ako ova osoba po ocjeni suda nije u stanju da shvati značaj i pravne posljedice svog sudjelovanja u postupku.

Članak 35.

O oduzimanju ili vraćanju poslovne sposobnosti sud odlučuje na temelju činjenica utvrđenih na ročištu.

Ako je osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost smješteno u ustanovu koja obavlja zdravstvenu djelatnost (u daljnjem tekstu: zdravstvena ustanova), sud može u toj ustanovi održavati ročište na kojem će saslušati protivnika predlagatelja.

Članak 36.

Osobu prema kojoj se postupak vodi mora pregledati vještak medicinske struke odgovarajuće specijalnosti, koji će dati nalaz i mišljenje o njenom duševnom stanju i sposobnostima za rasuđivanje.

Vještačenje se vrši u prisutnosti suca, osim kada se obavlja u zdravstvenoj ustanovi.

Članak 37.

Ukoliko je za utvrđivanje duševnog stanja i sposobnosti za rasuđivanje osobe kojoj se oduzima poslovna sposobnost po mišljenju vještaka medicinske struke neophodno da se ona smjesti u zdravstvenu ustanovu, sud može donijeti rješenje kojim će odrediti da ova osoba privremeno, ali najdulje tri mjeseca bude smještena u takvoj ustanovi.

Ako se zdravstvena ustanova iz stava 1. ovog člana nalazi van područja suda koji sprovodi postupak, ovaj sud će potrebne radnje izvesti putem nadležnog suda. Protiv rješenja iz stava 1. ovog člana dozvoljena je žalba.

Članak 38.

Kad utvrdi da postoje uvjeti za oduzimanje poslovne sposobnosti, sud će osobi prema kojoj se vodi postupak potpuno ili djelomično oduzeti poslovnu sposobnost.

Članak 39.

Sud može odložiti donošenje rješenja o djelomičnom oduzimanju poslovne sposobnosti zbog zloupotrebe alkohola ili drugih opojnih sredstava, ako se utemeljeno može očekivati da će se osoba prema kojoj se postupak vodi uzdržati od zloupotrebe alkohola ili drugih opojnih sredstava.

Sud će odložiti donošenje rješenja iz stavka 1. ovog članka ako se ta osoba samoinicijativno ili na prijedlog suda podvrgne liječenju u zdravstvenoj ustanovi.

Donošenje rješenja iz st. 1. i 2. ovog članka odlaže se na vrijeme od šest do dvanaest mjeseci.

Rješenje o odlaganju opozvat će se ako osoba kojoj se oduzima poslovna sposobnost nastavi sa zluporabe alkohola ili drugih opojnih sredstava u vrijeme odlaganja donošenja rješenja.

Članak 40.

Kad prestanu razlozi zbog kojih je oduzeta poslovna sposobnost, sud će, po službenoj dužnosti ili na prijedlog ovlaštenih osoba iz člana 30. ovog zakona, sprovesti postupak i ovisno od njegovih rezultata donijeti rješenje kojim se protivniku predlagatelja potpuno ili djelomično vraća poslovna sposobnost.

Članak 41.

U postupku vraćanja poslovne sposobnosti shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o oduzimanju poslovne sposobnosti.

Članak 42.

Protiv rješenja o oduzimanju ili vraćanju poslovne sposobnosti žalbu mogu izjaviti osobe koje su sudjelovale u postupku u roku od tri dana od dana prijema rješenja. Osoba kojoj se oduzima poslovna sposobnost može izjaviti žalbu bez obzira na svoje zdravstveno stanje.

Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, ako sud, iz opravdanih razloga, drukčije ne odluči. Prvostepeni sud će žalbu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostepenom sudu, koji je dužan da donese odluku u roku od tri dana od dana prijema žalbe.

Članak 43.

Pravomoćno rješenje o oduzimanju odnosno vraćanju poslovne sposobnosti sud će dostaviti općinskoj službi nadležnoj za poslove vođenja matičnih knjiga radi upisa u matičnu knjigu rođenih i organu nadležnom za vođenje zemljišno - knjižne evidencije.

Članak 44.

Troškove postupka oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti snosi predlagatelj.

Članak 49.

Obavijesti iz čl. 46. i 47. ovog zakona ne podnose se ako je duševno bolesna osoba zadržana, u zdravstvenoj ustanovi na temelju odluke donesene u postupku za oduzimanje poslovne sposobnosti ili u krivičnom, odnosno prekršajnom postupku.

Članak 85.

U postupku produljenja i prestanka roditeljskog prava shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o oduzimanju i vraćanju poslovne sposobnosti.

Članak 90.

U postupku oduzimanja i vraćanja roditeljskog prava shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o oduzimanju i vraćanju poslovne sposobnosti.

Članak 163.

Ako sud, postupajući po prijedlogu, utvrdi da je među suvlasnicima sporno pravo na stvarima koje su predmet diobe ili pravo na imovini, sporna je veličina dijela u stvarima, odnosno imovini u suvlasništvu ili je sporno koje stvari, odnosno prava ulaze u nekretninu u suvlasništvu, prekinut će postupak i uputiti predlagatelja da u roku od 15 dana pokrene parnicu.

Ako predlagatelj u roku iz stavka 1. ovog članka ne pokrene parnicu, smatrat će se da je prijedlog povučen.